

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

na

**Základní škola, Náchod, Komenského
425**

**Komenského 425
547 01 NÁCHOD**

**pro školní rok
2022 – 2023**

Zpracovala : Mgr. Martina JUNGOVÁ
Školní metodik prevence sociálně-patologických jevů
Obsah programu:

1. Úvod	str. 3
2. Cíl programu	str. 3
3. Vlastní program	str. 3
3.1. Koordinace preventivních aktivit na škole	str. 3
3.2. Analýza současného stavu	str. 4
3.3. Školní prostředí	str. 4
3.4. Vzdělávání pedagogů	str. 4
3.5. Metodické, učební materiály a další pomůcky	str. 4
3.6. Metody práce	str. 6
3.7. Další aktivity na škole	str. 6
3.8. Volnočasové aktivity na škole	str. 7
3.9. Řešení přestupků	str. 7
3.10. Úkoly	str. 7
4. Krizový plán školy	str. 9 - 19
5. Doporučené postupy školy	
5.1 Konzumace tabákových výrobků ve škole.....	str.20
5.2 Konzumace alkoholu ve škole	str.20
5.3 Nález alkoholu ve škole.....	str.21
5.4 Konzumace omamných a psychotropních látek (OPL) ve škole.....	str.22
5.5 Distribuce omamných a psychotropních látek (OPL) ve škole	str.23
5.6 Nález omamných a psychotropních látek (OPL)	str.23
5.6.1 V prostorách školy	str.23
5.6.2 U některého žáka	str.24
5.6.3 Podezření, že některý žák má OPL u sebe	str.24
5.7 Krádež	str.24
5.8 Vandalismus	str.25

1. Úvod

V naší společnosti se stále více objevuje problém kriminality, šikany, drog a jiných sociálně negativních jevů. V poslední době se objevil i nový jev – kyberšikana. Všechny tyto problémy se v posledních letech stále častěji dotýkají i dětí, které teprve navštěvují základní školu. Proto by mělo být zájmem nejen pedagogů, ale všech, kteří se pohybují okolo dětí, pomoci jim se s těmito problémy vypořádat a udělat si na ně jasný názor. To znamená hovořit s nimi otevřeně na toto téma a dávat jim přiměřené informace.

Právě proto se snažíme na naší škole realizovat komplexní, dlouhodobý program primární prevence sociálně negativních jevů. Zároveň si však uvědomujeme, že v této snaze nemůžeme zůstat osamoceni. Za velmi důležitou proto považujeme úzkou spolupráci především s rodiči žáků, s pedagogicko – psychologickou poradnou, s okresním protidrogovým koordinátorem a dalšími subjekty, které v této oblasti pracují.

2. Cíl

Cílem našeho programu je pokračování v dlouhodobém, komplexním primárním působení na děti. Důraz budeme klást na informovanost žáků v hodinách Výchovy k občanství a zdraví, přírodopisu či chemie. Neméně důležitá je i nabídka volnočasových aktivit. Dalším z cílů je aktivní zapojení celého pedagogického sboru do realizace tohoto programu ve svých hodinách.

Naše práce je zaměřena na to, abychom vychovali děti se zdravým sebevědomím, správným sebehodnocením, děti, které si budou vážit svého zdraví, které budou umět řešit své problémy bez pomoci návykových látek.

Ke splnění těchto cílů využijeme metod aktivního sociálního učení, individuálního přístupu k žákům, hodin vhodných předmětů i hodin třídnických. V neposlední řadě pak společný čas na školách v přírodě, lyžařských kurzech, sportovních kurzech, školních výletech či exkurzích.

Za velmi důležitou pak považujeme spolupráci s rodiči žáků. S tímto našim programem je seznamujeme na schůzkách SRPDŠ a snažíme se je do něho aktivně zapojit.

3. Vlastní program

3.1. Koordinace preventivních aktivit na škole

Za koordinaci preventivních aktivit na naší škole zodpovídá metodik prevence, který vypracoval Minimální preventivní program. Naprosto nevyhnutelná je spolupráce s třídními učiteli a také učiteli Výchovy k občanství a zdraví. Velkým přínosem pro zlepšení práce v této oblasti je činnost „Školního poradenského pracoviště“, které pracuje na naší škole již osmým rokem. Tvoří ho speciální pedagog (Mgr. Třísková), výchovný poradce (Mgr. Macháčková) a metodik prevence nežádoucích jevů (Mgr. Jungová). Výraznou pomocí je i zapojení školního psychologa, který se nachází na naší škole a podílí se na řešení některých problémů dětí i vyučujících. Velice důležitá je také spolupráce s dalšími institucemi, které nám mohou výrazně pomoci v této oblasti. Jedná se především o :

- pedagogicko-psychologickou poradnu
- krizové centrum ARCHA
- středisko výchovné péče KOMPAS
- sociálního kurátora
- okresního protidrogového koordinátora
- Policie ČR

3.2. Analýza současného stavu

Pro analýzu sociálně negativních jevů ve škole jsou využívány hodiny Výchovy k občanství a zdraví. Především v nich by měl učitel zmapovat situaci v dané třídě, zjistit úroveň informovanosti žáků v této problematice. K tomu se využívají různé dotazníky, rozhovory se žáky, netradiční formy výuky, atd..

3.3. Školní prostředí

Ve školním a třídním prostředí tráví žáci hodně svého času. Proto je cílem školy vytvořit takové prostředí, ve kterém se budou žáci cítit příjemně a především bezpečně. Proto je nezbytně nutné děti vtáhnout do dění školy, zajistit jejich podíl na výzdobě třídy, na vytváření celkového prostředí ve škole. Pedagogicky velice náročné, ale velmi účinné je částečné přenesení odpovědnosti na žáky za chod a atmosféru ve třídním kolektivu. V případě, že se podaří vytvořit takové pracovní prostředí, možnost výskytu nežádoucích jevů se výrazně sníží.

3.4. Vzdělávání pedagogů

Tento bod je jeden z klíčových bodů celého programu. Je naprosto nutné, aby boj proti nežádoucím jevům byl v zájmu celého pedagogického sboru, nikoliv jen několika jedinců, případně jen metodika. Vzdelávání celého pedagogického sboru v této oblasti by mělo být prioritou vedení školy.

V letošním školním roce budeme pokračovat v postupném zapojování všech učitelů do této problematiky. Rádi bychom uspořádali další školení. Konkrétní akce si učitelé vyberou podle nabídek jednotlivých školících center a fakult.

3.5. Učební materiály, videokazety

Většina studijních a metodických materiálů je soustředěna do Učitelské knihovny, knihovny Speciálního pedagoga, knihovny občanské a rodinné výchovy a do videokartotéky školy.

Videokazety + DVD :

- Řekni drogám ne – I. a II. díl
- Dívka s mušlí – alkoholismus
- Drogy – dokument Krajské hygienické stanice
- Bojím se tě světe – drogy
- Proč říkat drogám ne
- Oči hadů – I.- III. Díl
- Nebezpečí zvané droga
- Drogová problematika
- Na cestě – droga
- Drogy a neutrony

- Mezi stěnami - šikana
- Mezi nimi – problematika HIV

Učitelská knihovna :

Kolář M.	- Bolest šikanování
Petty.G.	-Morální vývoj v psychol.a pedagog.souvislostech
Zelinková O.	- Pomoz mi, abych to dokázal
Kolář M.	- Skrytý svět šikany
Filjottová M.	- Jak ochránit své dítě
Fontana D.	- Psychologie ve školní praxi
Fontana D.	- Specifické poruchy učení a chování
Karnsová M.	- Jak budovat dobrý vztah učitele a žáka
Rogge U.J.	- Děti potřebují hranice
Goldmannová J.	- Jak si nenechat ublížit

Knihovna výchovy k občanství a zdraví a speciálního pedagoga

Shapiro S.	- Prevence kouření
Shapiro S.	- Alkohol a jiné drogy
Borník M.	- Drogy – co bychom o nich měli vědět
Raynerová C.	- Nenič své chytré tělo
Nešpor K.	- Jak překonat problém s hazardní hrou
Kolektiv	- Všechno, co chceš vědět o marihuaně
Nováková D.	- Metodika protidrogové prevence pro pedagogy
Nešpor K.	- Deset kroků, jak pomoci svému dítěti říci „NE“ alkoholu a jiným návykovým látkám
Kolektiv	- Záleží na Tobě !
Kolektiv	- Drogy – metodická příručka
Nešpor K.	- Alkohol, drogy a vaše děti
John R.,Presl J.	- Drogy
Presl J.	- Drogová závislost
Nešpor K.	- Jak pomoci dětem odmítat alkohol a drogy aneb prevence v rodině
Kolektiv	- Dekontaminace
Dubanský R.	- FET
Svobodová A.	- Mládež a kouření
Kozák J.	- Škola odvykání kouření
Nešpor K.	- Jak přestat brát (drogy)
Popov P.	- Přehled drog a jejich účinků
Nešpor K.	- Tajná zpráva z planety X-III (alkohol, drogy, hry a joga)
Solonecký V.	- Drogy – jak vlastně vypadají
Nešpor K.	- Jak ochránit děti před návykovými látkami
Svobodová A.	- Dívčám – o kouření
Bencha V.	- O kouření zejména pasivním
Nešpor K.	- Týká se to i mne

3.6. Metody práce

3.6.1. Školy v přírodě, lyžařské, sportovní a ekologické kurzy

Velkým plusem na naší škole je velké množství akcí, které zavedou děti do jiného prostředí, ve kterém se vytvářejí a upevňují vztahy v třídním kolektivu i mezi dětmi a vyučujícími. Tyto aktivity mají v preventivním programu svoje nezastupitelné místo a patří poděkování všem vyučujícím, které tyto formy výuky realizují. Na začátku šestých ročníků absolvují všechny třídy seznamovací Adaptační pobyt v přírodě za přítomnosti speciálního pedagoga (Mgr. Trísková) a školního psychologa, který je zaměřen především na seznámení se žáků v nově vznikajících kolektivech a na vytvoření pozitivního klimatu v každé třídě. Sedmé ročníky absolvují lyžařský výcvik a osmé ročníky pak týdenní Branně-turistický kurz.

3.6.2. Netradiční formy výuky

Je běžnou věcí, že v některých předmětech využívají vyučující formy výuky, které vedou k větší komunikaci žáků mezi sebou, k tomu, že žáci přebírají určitou spoluzodpovědnost za to, jak výuka vypadá, jak hodina probíhá. Pomáhá to vytvářet dobré klima v kolektivu. Jedná se především o skupinovou výuku, o vytváření projektů i tématicky zaměřených celků.

3.6.3. Individuální přístup

V určitých případech je nutné zajistit individuální přístup k žákovi a to především k žákům, kteří mají problémy s integrací do kolektivu, k žákům, kteří stojí mimo kolektiv. Právě takoví jsou vhodným terčem pro šikanu, případně daleko snadněji ovlivnitelní k přístupu k drogám.

3.6.4. Besedy a osvětové akce

Zde naše škola využívá spolupráci se subjekty uvedenými v kapitole 3.1. Formy besed a různých neformálních setkání se staly již nedílnou součástí výuky v předmětu Výchova k občanství a zdraví a velmi se osvědčují.

3.6.5. Spolupráce s rodiči

Naprostě nenahraditelná oblast celého programu. Spolupráce s rodiči funguje na několika úrovních :

- individuální pohovory s rodiči
- třídní schůzky SRPDŠ
- netradiční setkání učitelů s rodiči (pozemek školy)

3.7. Další aktivity na škole

Kromě různých metod práce s dětmi ve výuce využije naše škola v tomto školním roce i řadu dalších aktivit pro děti :

- Lyžařské kurzy pro žáky 7. ročníků
- Turnaj tříd ve florbalu
- Soutěž o nejvšestrannějšího atleta a atletku

- Sportovní den
- Výstavu ručních výrobků dětí
- Ekologický kurz
- Exkurze
- Výstava výtvarných prací
- Meziškolní soutěže a olympiády
- Školní akademie I. a II. stupně
- Branně – turistický kurz
- Účast na sportovních soutěžích všech stupňů pořádaných AŠSK
- Školní výlety žáků všech ročníků

3.8. Volnočasové aktivity na škole

Aktivní využití volného času dětí patří k nejrizikovějším oblastem v boji proti negativním jevům. Právě v tomto úseku dne jsou děti nejvíce vystaveny nebezpečí. Proto je nezbytně nutné, aby velmi dobře fungovali všechny organizace a spolky, které mohou dětem nabídnou smysluplné využití svého volného času. Naše škola nabídne dětem také volnočasové aktivity..

3.9. Řešení přestupků

Tato oblast je velmi složitá a vyžaduje velmi citlivý přístup všech zúčastněných. Ačkoliv řešení jsou popsána v různých vyhláškách, je bezpodmínečně nutné přistoupit ke každému přestupku individuálně a objasnit ho v celé jeho šíři. Obecně lze konstatovat, že řešení přestupků v oblasti alkoholu, drog, šikany se odvíjí od společenské nebezpečnosti celého případu. Ve většině případů je řešen společně s rodiči na úrovni vedení školy, v závažnějších případech s dalšími organizacemi a institucemi, které mají k dané problematice nejblíže. Ty nejzávažnější přestupky pak končí na Policii ČR. Velkou výhodou je práce „**Poradenského centra**“ na naší škole, která usnadňuje práci i v těchto případech. V neposlední řadě k řešení problémů určitě přispěl Krizový plán, který je součástí tohoto programu. Velkým pomocníkem v této oblasti je i Školní řád a jeho nejnovější doplňky. V něm jsou podrobně popsány všechny postupy v boji proti negativním jevům.

3.10. Úkoly do školního roku 2022 – 2023

a) dlouhodobé úkoly

- v pedagogickém sboru vytypovat vhodné kandidáty na funkci třídního učitele
- takto vytypovaným učitelům umožnit komplexní školení zaměřené především na problematiku šikany a vytváření dobrých mezilidských vztahů v kolektivu
- zastavit vzrůstající počet negativních jevů, kterých stále přibývá
- velkou pozornost věnovat spolupráci s rodiči, zvýšit množství netradičních akcí pro rodiče, lépe komunikovat s rodiči problémových žáků
- velkou pozornost věnovat začlenění dětí z národnostních menšin do třídních kolektivů tak, aby nedocházelo k oboustranné intoleranci a nepochopení.
- využívat nové formy výuky, snažit se, aby děti byly otevřenější a přístupnější komunikaci
- zapojit děti do udržování, případně zlepšování prostředí tříd i celé školy
- průběžně doplňovat materiály do knihoven, školní videotéky
- využívat všech příležitostí k šíření osvěty a boje proti negativním jevům

b) úkoly pro školní rok 2022-2023

- na webových stránkách školy zveřejňovat základní informace pro spolupráci s rodiči v oblasti odkrývání šikany a dalších negativních jevů
- pokračovat a rozšiřovat všechny mimoškolní aktivity a kroužky
- zorganizovat školy v přírodě, sportovní kurzy, lyžařské kurzy, branně turistický kurz, exkurze, školní výlety.
- uspořádat tradiční školní akce (turnaj ve florbalu, sportovní den, soutěž o „Nejvšestrannějšího atleta školy“, školní akademie I. a II. stupně atd.)
- při schůzkách SRPDŠ pravidelně pracovat s rodiči a rozvíjet spolupráci s nimi tak, aby doma byli ke svému dítěti vnímavější a případná podezření ihned ohlásili do školy, především v oblasti šikany
- spolupracovat s Městskou knihovnou v Náchodě
- využívat služeb školního psychologa

Základní škola, Náchod, Komenského 425

KRIZOVÝ PLÁN

programu boje proti šikanování

Sestavila : Mgr. Martina JUNGOVÁ

OBSAH	strana
I. ÚVODEM	11
II. CO JE ŠIKANA	11
III.ZROD A VÝVOJOVÉ STUPNĚ ŠIKANY	11
a) První stupeň – zrod šikany	11
b) Druhý stupeň – fyzická agrese	12
c) Třetí stupeň – vytvoření jádra	12
d) Čtvrtý stupeň – většina přijímá normy agresorů	12
e) Pátý stupeň – totalita neboli dokonalá šikana	13
IV. PÁDNÉ DŮVODY K VYŠETŘOVÁNÍ ŠIKANY	13
a) Signály přímo alarmující	13
b) Signály nepřímo varující	13
V. KRIZOVÝ PLÁN JAK POSTUPOVAT	14
VI. POSTUP PŘI VYŠETŘOVÁNÍ ŠIKANOVÁNÍ	
7	
a) Vyšetřování počáteční šikany	15
b) Vyšetřování pokročilé šikany	16
VII. PRVNÍ POMOC RODIČŮ	17
VIII. TRESTY A VÝCHOVNÁ OPATŘENÍ	18
IX. KDE HLEDAT POMOC	18
X. DOPORUČENÁ LITERATURA	18
<u>Příloha č. 1</u>	
ANONYMNÍ DOTAZNÍK PRO ŽÁKY	19
DOPORUČENÉ POSTUPY :	
5.1 Konzumace tabákových výrobků ve škole	20
5.2.Konzumace alkoholu ve škole	20
5.3 Nález alkoholu ve škole	21
5.4.Konzumace omamných a psychotropních látek (OPL) ve škole.....	22
5.5 Distribuce OPL ve škole	22
5.6.1 Nález OPL v prostorech školy	23
5.6.2 Nález OPL u některého žáka	24
5.6.3 Podezření, že některý žák má OPL u sebe	24
5.7 Krádež nahlášená žákem	24
5.8 Vandalismus	25

I. ÚVODEM...

Šikanování je nebezpečná forma násilí, která ohrožuje základní výchovné a vzdělávací cíle školy. V místech jejího výskytu dochází ke ztrátě pocitu bezpečí žáků, který je nezbytný pro harmonický rozvoj osobnosti a efektivní výuku. Na rozdíl od jiných druhů násilí je šikana zvláště zákeřná, protože často zůstává dlouho skrytá. Vzhledem k tomu, že šikana se v zárodečných fázích vyskytuje v téměř každé škole, je potřeba věnovat tomuto jevu zvláštní pozornost. Na prevenci šikany i při řešení jednotlivých případů by měli spolupracovat pedagogičtí pracovníci podle předem dohodnutých postupů. Cílem tohoto Programu proti šikanování je vytvoření bezpečného, respektujícího a spolupracujícího prostředí ve škole. Rovněž by měl poskytnout pedagogickým pracovníkům základní informace k řešení tohoto specifického problému.

II. CO JE ŠIKANA.....

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a většinou opakovaných fyzických nebo psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, krádeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Rovněž se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu. Ta zahrnuje útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti, těžké odhalitelnosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševním a tělesném zdraví oběti.

Šikana nikdy není záležitostí jednotlivce nebo jen agresora a oběti. Děje se vždy v kontextu vztahů uvnitř nějaké konkrétní skupiny.

III. ZROD A VÝVOJOVÉ STUPNĚ ŠIKANY

a) První stupeň – zrod šikany

První formy šikany jsou většinou zaměřeny na žáky, kteří jsou ve skupině nejméně vlivní a oblíbení, ti kteří se nacházejí z nějakého důvodu na tzv. sociometrickém chvostu. Jedná se o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen necítí dobře – je neoblíben a neuznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, sprádají na něho intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky, vymyslí mu a oslovují ho přezdívkou, která se mu nelíbí nebo ho i uráží apod. Tato situace je první podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje. Pokud se podaří tento zrod šikany odhalit a „zlikvidovat“, většinou dojde k uzdravení skupiny.

b) Druhý stupeň – fyzická agrese a přitvrzování manipulace

Zrod šikany může přerůst do dalšího vývojového stádia většinou ze tří důvodů :

1. V náročných situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou neoblíbení žáci sloužit jako jeho ventil. Spolužáci si na nich odreagovávají své nepříjemné pocity pramenící například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem, nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje.
2. V podmínkách, kdy žáci spolu tráví hodně času a mohou vytvářet hlubší vztahy (např. na Školách v přírodě, Lyžařských kurzech apod.). Pro zvládnutí své nejistoty nebo „přežití“ programu nutkavě vymýšlejí a většinou rychle přitvrzují „zábavu“ na úkor nejzranitelnějšího spolužáka.
3. V jedné třídě se sejde několik výrazně agresivních asociálních jedinců a v rámci své „přirozenosti“ od samého počátku používají násilí pro uspokojování svých potřeb.

Hlavním projevem tohoto druhého stupně je ponejvíce subtilní fyzická agrese. Zážitek jak chutná moc, když bijí a týrají někoho slabého a ustrašeného, může vyvolat u disponovaných jedinců prolomení posledních zábran a ono začínají své agresivní chování opakovat.

Pokud bude ve skupině existovat silná soudržnost, kamarádství a najde se silná skupina spolužáků s pozitivními morálními hodnotami, může učitel i tento stupeň šikany zvládnout. Nemůže však již skupinu ponechat, aby si toto vyřešila sama. Velmi náchylné jsou v tomto směru ty ročníky, kde se utvářejí nové třídní kolektivy. Zde je úloha učitele naprosto nezastupitelná ve vytváření pozitivních vztahů ve skupině.

c) Třetí stupeň – klíčový moment – vytvoření jádra

Pokud se nepodaří zastavit šikanu hned v zárodku, velmi často se utvoří skupina agresorů, která spolu začne spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejhodnější oběti. Jejich obětmi se stávají téměř vždy ti nejslabší. Postupně se počet obětí rozšiřuje především na ty, kteří se jim nechťejí podvolit nebo k nim nemají „patřičnou úctu“.

V tomto klíčovém momentu se rozhoduje, zda se počáteční stádium přehoupne do stádia pokročilého. Pokud se ve skupině nezformuje silná pozitivní podskupina žáků, kteří se agresorům postaví (je to velmi vzácné), tažení tyranů může nerušeně postupovat.

Tento stupeň se již velmi těžko vyšetřuje, ostatní členové skupiny se bojí proti agresorům vystoupit nebo proti nim svědčit. Přesto je ještě v silách učitelů a vedení školy v tomto stupni zasáhnout a vyřešit konflikt v rámci školy.

d) Čtvrtý stupeň – většina přijímá normy agresorů

V tomto stupni jsou normy agresorů přijaty většinou členů skupiny a stanou se nepsaným zákonem. Následkem toho dojde ve skupině k šokující proměně. Aktivně se začínají týrání spolužáka účastnit i žáci mírní a slušní. Začnou se chovat krutě a prožívají přitom uspokojení,

které je poplatné jakési „alternativní identitě“, která je poplatná normám vůdců. Ti je za to chválí a tím je v tomto ještě utvrzují.

Při řešení tohoto stupně musí škola již spolupracovat s odborníky v oblasti psychologie a s Policií ČR.

e) Pátý stupeň – totalita neboli dokonalá šikana

Normy agresorů jsou přijaty nebo respektovány úplně všemi členy skupiny a dojde k plnému nastolení totální ideologie šikanování. Žáci se rozdělí na dvě sorty lidí – „otrokáře a otroky“. Jiné podskupiny ve skupině neexistují. „Otrokáři“ ztrácejí poslední zbytky zábran a využívají na otrocích všechno, co je využitelné. Brutální násilí je považováno za normální, zbytky lidskosti jsou zasunuty, vytěsněny alternativní identitou, přijímající ideologii násilí, v níž není místa pro soucit s utrpením a kde zcela chybí pocit viny. „Otroci“ jsou stále závislejší a ochotnější udělat cokoli, aby měli chvíli klid. Neúnosnost utrpení pak řeší únikem do nemoci, neomluvenou absencí, útekem ze školy, pokusem o sebevraždu, případně se zhroutí.

Vyšetřování tohoto stupně šikany je již plně v kompetenci odborníků a Policie ČR.

IV. PÁDNÉ DŮVODY K VYŠETŘOVÁNÍ ŠIKANY

Odhalit šikanu bývá velmi složité a pracné. Existují však některé signály, které napovídají, že by k šikanování mohlo docházet. V těchto případech je učitel povinen okamžitě zahájit vyšetřování. Jedná se o signály **přímo alarmující** a signály **nepřímo varující**.

a) signály přímo alarmující :

- telefonická nebo osobní informace rodičů o podezření na šikanování, případně rovnou kategorická žádost o vyšetření týrání jejich dítěte
- náhlé provalení šikanování - například učitel přijde dřív do hodiny a přistihne dva chlapce, jak škrtní spolužáka za aplausu ostatních nebo když agresori zraní oběť a nepodaří se jim to zakamuflovat apod.)
- zoufalá reakce oběti, případně jejího kamaráda – tajně navštíví učitele a případ ohlásí nebo alespoň napíše anonymní dopis a doručí ho učiteli, případně vhodí do „schránky důvěry“
- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávislivým, nebo pohrdavým tónem
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmítání učitelům atd.

Alarmující signály se nemohou nechávat pouze náhodě, ale je zapotřebí je záměrně a systematicky vyhledávat (např. prostřednictvím anonymních dotazníků – viz příloha č.1)

b) nepřímo varující signály :

- žák vchází s učitelem do třídy, nenápadně postává o přestávce u kabinetu nebo sborovny, přichází pozdě do hodiny, vždy chodí všude jako poslední
- žák je osamocený, s nikým se nebaví, nemá kamaráda
- žák má pravidelně smutnou náladu, působí nešťastně a ustrašeně
- žák má najednou velmi výrazně vyšší absenci, případně i neomluvenou absenci
- žákovi se náhle zhorší prospěch, nesoustředí se při vyučování
- žák je ve skupině okázale přehlížen, odmítán a izolován
- žákovi věci jsou poškozené, rozházené nebo znečištěné
- žák stále postrádá nějaké své věci. Jejich ztrátu či poškození odmítá vysvětlit, případně používá nepravděpodobné výmluvy
- při týmových sportech nebo skupinových činnostech bývá žák volen do skupiny vždy až poslední
- na žákovu adresu míří „přátelské“ vtipy a kanadské žertíky, spolužáci mu hrubě nadávají, často ho kritizují a mluví o něm nepřátelským až nenávistným, nebo pohrdavým tónem
- žák je ponižován a zesměšňován. Třída se mu směje při neúspěchu před tabulí, oslovují ho zahanbující nebo negativně zabarvenou přezdívkou
- objevuje se nápadně jednostranné strkání, pošťuchování, lehké pohlavkování, podráždění nohou apod.
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo i řezné rány nedokáže žák uspokojivě vysvětlit
- žák „dobrovolně“ dává svačiny kamarádovi

Tyto nepřímé varovné signály samozřejmě ještě nevypovídají , že jde o šikanování. Úlohu v jejich významnosti hraje „váha“ kontextu vnitřní situace, opakování či počet takových projevů.

V. KRIZOVÝ PLÁN JAK POSTUPOVAT

a) Postup učitele :

1. Informují-li rodiče učitele o podezření na šikanování, zahájí okamžitě vyšetřování šikany, spolupracuje s metodikem prevence a výchovným poradcem, informuje ředitele školy.
2. Totéž učiní učitel i v případě, že má sám podezření na šikanování (viz Kapitola IV.).
3. V případě prokázaných projevů šikany neprodleně informuje ředitele školy a spolupodílí se na vyšetřování šikany dle pokynů ředitele školy.
4. Vždy informuje rodiče o výsledcích vyšetřování šikany, a to i v případě, že se podezření neprokáže.
5. Navrhne pedagogické radě potrestání agresorů.

b) Postup ředitele školy :

1. Přijme informaci o šikanování (učitel, rodič, žák).

2. Rozhodne, zda škola zvládne vyšetřit šikanu vlastními silami nebo zda škola potřebuje pomoc z venku a je nezbytná její součinnost se specializovanými institucemi a Policií ČR.
3. V případě prokázaných projevů šikany jmenuje pracovníky, kteří se budou na vyšetřování podílet.
4. Zajistí informování dotčených rodičů o vyšetřování šikany.
5. V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat pomoc oběti.
6. Dojde –li k závažnému projevu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění) oznámí tuto skutečnost Policii ČR.
7. Oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.

VI. POSTUP PŘI VYŠETŘOVÁNÍ ŠIKANOVÁNÍ

Obecně platí, že vyšetřování musí být zahájeno neprodleně, důsledně vedeno a dotaženo do úplného konce, včetně potrestání agresorů.

1) Vyšetřování počáteční šikany (1.-3.stupeň)

1. Rozhovor s informátory a oběťmi

Smyslem je zjistit kdo a kolik je obětí, kdo a kolik je agresorů, co, kdy, kde a jak dělali agresori konkrétním obětem či jak dlouho už šikanování trvá. Tyto informace většinou získáme od rodičů, kteří přijdou šikanu nahlásit, případně od odvážného kamaráda oběti, který šikanování ohlásil. Tyto informace můžeme rovněž získat od oběti. Zde je však velké riziko, že ze strachu raději mluvit nebude. Učitel spolupracuje s metodikem prevence, případně s ředitelem školy.

2. Nalezení vhodných svědků

Ve spolupráci s informátory a oběťmi uděláme druhý nesmírně důležitý a v podstatě klíčový krok – vytipujeme členy skupiny, kteří budou ochotni pravdivě vypovídat. Zaměříme se především na spolužáky, kteří s obětí sympatizují, kamarádi s ní, nebo ji alespoň neodmítají. Druhou vhodnou skupinou jsou žáci, kteří jsou nezávislí na agresorech a normy šikanování nepřijímají.

3. Individuální rozhovory se svědky

S každým svědkem promluvíme samostatně. Jejich výpovědi zapíšeme a porovnáme. V případě, že se některé výpovědi rozcházejí, můžeme použít metodu konfrontace dvou i více svědků. **Nikdy však svědků s agresory !!!** Důležité je to, aby se agresori nedozvěděli, kdo na ně co vypověděl.

Doporučení : Ideální je, když tyto kroky podnikáme tak, aby agresori neměli ponětí, že se okolo nich něco děje. Pokud to však možné není, tak důsledně zajistíme izolaci agresora (agresorů) od svědků a především od oběti tak, aby tento nemohl nikoho ovlivňovat. Pokud je agresorů více, zajistíme, aby se nemohli domlouvat na společné výpovědi. Velmi vhodné je v tomto případě nechat samostatně každého agresora písemnou formou vylíčit průběh celé „akce“ Pak jejich výpovědi porovnat a využít nesrovnalostí ve výpovědích pro jejich usvědčení.

4. Zajištění ochrany obětím šikanování

Pořadí tohoto kroku není pevně dáno. Někdy je totiž jasné hned na začátku, že je oběť v bezprostředním ohrožení a je nutné ji bezodkladně ochránit. Je to například v případě, kdy jsme zjistili, že agresori budou na oběť čekat před školou.

Oběť nikdy nesmíme nechat svému osudu !!!

5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi

Tento krok je vždy posledním ve vyšetřování. Musíme být na něj velmi dobře připraveni a mít dostatek informací. Velmi důležitý je moment překvapení. Využijeme k tomu výpovědi obětí, svědků i případně písemné výpovědi agresorů (viz bod 3). Zcela jistě se musíme připravit na to, že agresori budou lhát, vymýšlet si, svalovat vinu na druhého a věc zlehčovat. Případně budou tvrdit, že se jednalo pouze o vtip, legraci a že se to oběti líbilo. Pokud však máme dostatek podkladů, tak je důležitost tohoto rozhovoru pro odhalování pravdy většinou zanedbatelná. Lze ho využít hlavně pro doplnění a potvrzení získaných informací. V případě, že je agresorů víc a svalují vinu jeden na druhého, je vhodné využít vzájemnou konfrontaci agresorů mezi sebou.

6. Oznámení rodičům

Po ukončení vyšetřování seznámí učitel s výsledky rodiče. A to jak oběti, tak i agresorů. Musí počítat s tím, že především u rodičů agresorů se většinou setká s minimem pochopení a spolupráce. Spíše budou tvrdit, že jejich potomek takového jednání není schopen, případně, že byl k takovému jednání „stáhnut“ ostatními. Pokud ale provedeme vyšetřování důsledně, nashromáždíme dostatek důkazů, tak snadno rodičům dokážeme opak.

7. Potrestání agresorů a pohovor se třídou

Toto je velmi důležitý bod, který nesmí být vynechán. Učitel by měl skupinu seznámit s tím, jak byli agresori konkrétně potrestáni. Zároveň by však měl o celé události se třídou promluvit, rozebrat její příčiny a i důsledky. Zdůraznit, o jak velmi nebezpečnou formu chování se jedná, jak moc je nebezpečná. A pokud budou k takovému chování lhostejní, že se může kdokoliv z nich stát příští obětí.

2) *Vyšetřování pokročilé formy šikany (4.-5.stupeň)*

Vyšetřování tohoto typu šikany je velmi složité a škola ho již nezvládne vlastními prostředky. V rámci první pomoci je nutné při pokročilých, brutálních a kriminálních šikanách

spolupracovat zejména s Policií ČR, pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče či orgánem sociálně právní ochrany dítěte. Doporučený postup :

1. Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti.
2. Izolace agresorů a zabránění jejich domluvě na křivé výpovědi.
3. Okamžitě informovat ředitele školy a metodika prevence – domluvit se s nimi na dalším postupu.
4. Pokračovat v pomoci a podpoře oběti.
5. Nahlášení Policii ČR.
6. Informovat rodiče oběti i agresorů.
7. S Policií ČR spolupracovat na vyšetřování.

XII. PRVNÍ POMOC RODIČŮ

Šikanované děti se nacházejí v krajní nouzi. Zoufale potřebují pomoc svých rodičů. Problémem však je, že si velmi často samy o ni nedokážou říct. Nejsou toho z různých důvodů schopné, a to i tehdy, když jsou rodinné vztahy v naprostém pořádku. Proto je nesmírně důležité, aby si rodiče všímali a nepřehlíželi určité projevy dítěte, které mohou mít vztah k šikanování. Čím více se těchto projevů objevuje, tím větší je riziko šikanování. Jednotlivé projevy nemusejí mít se šikanováním vždy něco společného, ale téměř jistě signalizují skryté volání o pomoc. **Některé podezřelé projevy jsou :**

- za dítětem nedochází domů žádný spolužák, zdá se, že nemá žádné kamarády, dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem
- dítě je zaražené, posmutnělé až depresivní, nemluví o tom, co se děje ve škole, odmítá svěřit se s tím, co ho trápí
- špatně usíná, má poruchy spánku, zdají se mu hrůzostrašné sny
- nechce jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno při bedlivější pozornosti pozorovat strach.
- dojde k výraznému zhoršení prospěchu, dítě je nesoustředěné, bez zájmu
- často ho před odchodem do školy nebo po příchodu pobolívá hlava, břicho, případně má jiné zdravotní potíže
- dítě často navštěvuje lékaře, znenadání se objeví neomluvená absence
- dítě chodí do školy nebo ze školy oklikami, střídá různé cesty, prosí o odvoz a dovoz autem
- přichází domů s potrhaným oblečením, poškozenými školními pomůckami nebo úplně bez nich
- často mu nevychází kapesné, ztrácí ho, požaduje další peníze. Udává nevěrohodné důvody, proč peníze potřebuje, případně doma peníze krade
- dítě přichází domů vyhladovělé, i když dostává svačiny a obědy má zajištěny
- nedokáže uspokojivě vysvětlit svoje zranění – „monokl“, odřeniny, modřiny, lehký otřes mozku, naraženou kost nebo zlomeninu, popáleniny na ruce apod.
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo k jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům
- dítě se zdržuje doma víc, než mělo ve zvyku
- vyhrožuje sebevraždou, nebo se o ni dokonce pokusí

Pokud mají rodiče podezření, že se u jejich dítěte některé tyto projevy vyskytují, **IHNED** navštíví školu, tuto skutečnost zde oznámí a společně s pedagogy se domluví na dalším postupu. **Přijďte raději dříve než později !!!**
Pokud rodiče sami zjistí, že se jedná již o pokročilý stupeň šikanování, neprodleně informují rovněž Policii ČR.

VIII. TRESTY AGRESORŮ, VÝCHOVNÁ OPATŘENÍ

Výše trestu pro agresory vychází ze Školního řádu, kde je toto chování zařazeno mezi „porušení školního řádu zvláště hrubým způsobem“ a žákovi bude udělena jako okamžité kázeňské opatření důtka ředitele školy. Potrestání by měli být i ti žáci, kteří o šikanování věděli a tomuto jednání nezabránili nebo ho neohlásili (Školní řád, Hlava II., Článek 1, odst. i)

Kromě důsledného potrestání viníků se doporučuje dále pracovat s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí). V případě potřeby mu zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

Pro nápravu ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné se vypořádat s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina). Celou situaci ve třídě rozebrat, poukázat na její důsledky.

IX. KDE HLEDAT POMOC

Musíš překonat prvotní strach a oznámit šikanu. Jiná cesta, jak se z toho dostat neexistuje !!!

Máš tyto možnosti, komu se svěřit :

- rodiče
- učitel ve škole
- schránka důvěry ve škole
- kamarád, který to oznámí za Tebe

Pokud nenajdeš odvahu svěřit se těmito lidem, můžeš požádat o pomoc telefonicky :

- **Linka bezpečí a Krizové centrum – 0606 55555**

Tato linka je bezplatná, přístupná z celé republiky a je v provozu 24 hodin

- **Internetové stránky :**

www.e-bezpeci.cz

www.internethelpline.cz

www.minimalizacesikany.cz

www.ippp.cz

X. DOPORUČENÁ LITERATURA

Říčan, Pavel :	<i>Agresivita a šikana mezi dětmi</i>	Portál,	1995	Praha
Kolář, Michal :	<i>Bolest šikanování</i>	Portál	2001	Praha
Field, Evelyn M. :	<i>Jak se bránit šikaně</i>	Ikar,	2009	Praha
Erb, Helmut H. :	<i>Násilí ve škole a jak mu čelit</i>	Amulet,	2000	Praha
Gajdošová, Eva :	<i>Rozvíjení emoční inteligence žáků</i>	Portál,	2006	Praha
Kolář, Michal :	<i>Skrytý svět šikanování ve školách</i>	Portál,	1997	Praha
Bourcet, Stephane :	<i>Šikana ve škole, na ulici, doma</i>	Albatros	2006	Praha

Příloha č. 1

ANONYMNÍ DOTAZNÍK

(pro zachycení alarmujících signálů šikanování)

Varianta A (výpověď žáka o sobě)

1. Ublížoval Ti někdo ze třídy ?
2. Ublížoval Ti někdo ze školy ?
3. Stalo se to víckrát ? Pokud ano, kolikrát ?
4. Jak Ti bylo ubližováno ?
5. Kdy se to stalo ?
6. Kde se to stalo ?
7. Cítil(a) ses z toho nešťastný(á), vyděšený(á) ?
8. Jsi chlapec nebo dívka ?
9. Ten, kdo Ti ublížil byl chlapec nebo dívka _
10. Řekl(a) jsi o tom někomu ? Pokud ano, komu ?

Varianta B (pohled žáka na druhé)

1. Kdo ubližuje slabším ?
2. Kdo zastrašuje a ponižuje spolužáky ?
3. Kdo používá násilí proti druhým ?
4. Kdo zesměšňuje spolužáky
5. Kdo nejvíc pošťuchuje ?
6. Kdo se nejvíc pere ?
7. Kdo se stává terčem různých vtipů a legrací ?
8. Kdo má strach z nějakého spolužáka ?
9. Kdo je ostatními přehlížen a odmítán ?
10. Kdo je fyzicky napadán a neumí se bránit ?

Velmi vhodné je obě varianty proložit dalšími otázkami tak, aby nebyly tolik nápadné.

Uvádíme příklad doplňujících otázek :

1. Kdo je přátelský a kamarádský ?
2. Kdo se zastává slabších ?
3. Kdo se umí ze spolužáků nejlépe prát ?
4. Koho považuješ za nejchytřejšího ?
5. Komu to myslí a má dobré nápady ?

6. S kým je největší legrace ?
7. Kdo je odvážný a nebojí se ?
8. Kdo nejvíc žaluje ?
9. Koho mají učitelé rádi ?
10. Kdo se nejslušněji chová k učitelům ?
11. Koho bys chtěl za předsedu třídy a proč ? atd.

5. Doporučené postupy školy

5.1 Konzumace tabákových výrobků ve škole

- Pokud je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy v době školního vyučování nebo v rámci akcí, které škola pořádá, je primárně nutné mu **v další konzumaci zabránit**.
- Tabákový výrobek je třeba žákovi **odebrat a zajistit tak, aby nemohl v jeho konzumaci pokračovat**.
- Pedagogický pracovník **sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka** (zejména s informací, odkud/od koho tabákový výrobek má). Tento záznam školní metodik prevence založí do své agendy.
- Třídní učitel **informuje zákonného zástupce žáka**.
- V závažných případech, (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) nebo jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán sociálně-právní ochrany. Škola může od tohoto orgánu vyžadovat pomoc.
- Třídní učitel **vyvodí za konzumaci tabákových výrobků kázeňské opatření v souladu se školním řádem** (důtka ředitele školy).

5.2 Konzumace alkoholu ve škole

- Pokud je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy v době školního vyučování nebo v rámci akcí, které škola pořádá, je primárně nutné mu **v další konzumaci zabránit**.
- Alkohol je třeba žákovi okamžitě **odebrat a zajistit tak, aby nemohl pokračovat v jeho konzumaci**.
- Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně podle dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, zda žákovi **nehrozí nějaké nebezpečí**.
- V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví či na životě, **musí škola zajistit nezbytnou pomoc** a péči a přivolat lékařskou službu první pomoci.

- Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, **sepiše pedagogický pracovník stručný záznam** s vyjádřením žáka (zejména s informací, odkud/od koho alkohol má), který školní metodik prevence založí do své agendy. Pedagogický pracovník rovněž informuje vedení školy.
- V případě, že **žák není schopen pokračovat ve vyučování, škola ihned vyrozumí zákonného zástupce** a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- Jestliže není **zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně-právní ochrany dětí** a vyčká jeho pokynů. Škola může od tohoto orgánu vyžadovat pomoc.
- Zákonnému **zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole** i v případě, kdy je žák schopen výuky.
- Pokud se situace **opakuje, splní škola oznamovací povinnost vůči orgánu sociálně-právní ochrany dítěte.**
- V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců **poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení vzniklé situace.**
- Třídní učitel **vyvodí** za konzumaci alkoholu **kázeňské opatření v souladu se školním řádem** (důtka ředitele školy). Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.
- V případě podezření na požití alkoholu žákem může pedagogický pracovník **provést orientační test na přítomnost alkoholu** (dechová zkouška) alkoholtesterem, avšak pouze **na základě předem získaného souhlasu** zákonného zástupce.
- Stejný postup zvolí pedagogický pracovník i **v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. v případě, kdy nelze prokázat, že žák požil alkohol ve škole.**

5.3 Nález alkoholu ve škole

V případě, že pracovníci školy naleznou **v prostorách školy alkohol**, postupují následovně :

- Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- O nález ihned uvědomí vedení školy.
- Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.
- Zpracují stručný záznam o události.

V případě, že pracovníci školy **zadrží alkohol u některého žáka**, postupují takto :

- Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- O nález ihned uvědomí vedení školy.

- O nálezu sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, s uvedením data, místa, času nálezů a se jménem žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že žák podepsat zápis odmítá, uvede učitel tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce. Zápis založí školní metodik prevence do své agendy.
- O nálezů vyrozumí škola zákonného zástupce žáka. V případě, že jde o opakovaný nález u téhož žáka, vyrozumí i orgán sociálně-právní ochrany.
- V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

5.4 Konzumace omamných a psychotropních látek (OPL) ve škole

- Pokud je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy v době školního vyučování nebo v rámci akcí, které škola pořádá, je primárně nutné mu **v další konzumaci zabránit**.
- Návykovou látku je třeba žákovi okamžitě **odebrat a zajistit** tak, aby nemohl pokračovat v jeho konzumaci.
- Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně podle dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, zda žákovi **nehrozí nějaké nebezpečí**.
- V případě, kdy je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví či na životě, **musí škola zajistit nezbytnou pomoc** a péči a přivolat lékařskou službu první pomoci.
- Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, **sepiše pedagogický pracovník IHNEĎ stručný záznam** s vyjádřením žáka (zejména s informací, odkud/od koho OPL má), který školní metodik prevence založí do své agendy. **Pedagogický pracovník rovněž informuje vedení školy.**
- V případě, že **žák není schopen pokračovat ve vyučování**, škola ihned vyrozumí zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- V případě, že **žák není schopen dbát pokynů zaměstnanců školy**, škola ihned vyrozumí zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- Jestliže není **zákonný zástupce dostupný**, vyrozumí škola **orgán sociálně-právní ochrany dětí** a vyčká jeho pokynů. Škola může od tohoto orgánu vyžadovat pomoc.
- Zákonnému **zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval OPL ve škole** i v případě, kdy je žák schopen výuky (resp. schopen dbát pokynů pracovníků školy)
- Současně **škola splní oznamovací povinnost** vůči orgánu sociálně-právní ochrany dítěte.

- V případě uživatelského zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců **poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení vzniklé situace.**
- Třídní učitel **vyvodí** za konzumaci OPL **kázeňské opatření v souladu se školním řádem** (důtka ředitele školy). Nicméně zde je nezbytně nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sám sobě, distributor všem. **Distribuce je trestným činem**, užívání OPL je porušením školního řádu.
- Rovněž navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno za nebezpečné a protiprávní jednání.
- V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník **provést orientační test na přítomnost OPL** (zkouška ze slin) , avšak pouze **na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce.**
- Stejný postup zvolí pedagogický pracovník i **v případě příchodu žáka do školy pod vlivem OPL**, resp. **v případě, kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.**

5.5 Distribuce omamných a psychotropních látek (OPL) ve škole

- Distribuce OPL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. **Množství, které žák distribuuje, přitom není nijak rozhodující.**
- Rovněž přechovávání OPL je vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek, anebo v případě množství, které je větší než malé, jako trestný čin. Dané množství však nemá žádný vliv na kázeňský postih, který je stanoven školním řádem.
- Má-li pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, musí o této skutečnosti **škola vždy vyrozumět Policii ČR**, neboť jde o podezření ze spáchání trestného činu.
- Jestliže se tohoto jednání dopustila **osoba mladší 18 let** nebo pokud bylo jednání proti takové osobě namířeno, **vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany.**

5.6 Nález omamných a psychotropních látek

5.6.1 V prostorách školy

V případě, že pracovníci školy **naleznou v prostorách školy látku**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, **postupují následujícím způsobem** :

- Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- O nález ihned uvědomí vedení školy.
- Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, uvedou datum, čas a místo nález. Obálku přelepí, přelep opatří razítkem školy a svým podpisem a uschovají do školního trezoru.
- O nález okamžitě vyrozumí Policií ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

5.6.2 U některého žáka

V případě, že pracovníci školy **zadrželi látku**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, **u některého žáka**, postupují takto :

- Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- O nález ihned uvědomí vedení školy.
- O nález sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, s uvedením data, místa, času nález a se jménem žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že žák podepsat zápis odmítá, uvede učitel tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce. Zápis založí školní metodik prevence do své agendy.
- O nález škola vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a škola informuje zákonného zástupce žáka.
- V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předá škola zajištěnou látku přivolanému lékaři. Tento postup může usnadnit léčbu, neboť u řady jedů jsou známy protijedy. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

5.6.3 Podezření, že některý žák má OPL u sebe

Mají-li pracovníci školy podezření, že **některý z žáků má nějakou OPL u sebe**, postupují takto :

- Jde o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení situace spadá do kompetence Policie ČR.
- Škola proto bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultuje s ní další postup a informuje zákonného zástupce žáka.
- Žáka ihned izolují od ostatních a až do příjezdu Policie ČR ho mají pod dohledem. **U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku ani prohlídku jeho věcí !!!**

5.7 Krádež nahlášená žákem

Krádeže jsou protiprávním jednáním a jakmile se škola o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, nebo doporučí poškozenému (jeho zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil. V případě, že žák učiteli ohlásí krádež svého majetku, postupuje učitel takto :

- O události pořídí záznam na základě výpovědi poškozeného.
- Škola předá věc orgánům činným v trestním řízení (Policii ČR), nebo doporučí toto řešení zákonnému zástupci žáka.
- V případě, že je pachatel znám, nahlásí škola záležitost i orgánu sociálně-právní ochrany dětí.
- V případě, že ke krádeži došlo ve škole nebo při akci pořádané školou, vyvodí třídní učitel příslušné kárné opatření v souladu se Školním řádem.

5.8 Vandalismus

Každý žák je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti. V případě však, že škoda tímto způsobem vznikne, postupuje učitel následovně :

- Sepíše krátký záznam o události a pokusí se odhalit viníka
- Informuje vedení školy o vzniklé škodě
- V případě, že viníka škola zná, ihned informuje zákonného zástupce žáka o vzniklé škodě i o tom, že po něm bude škola náhradu škody požadovat.
- V případě, že nedojde mezi školou a zákonnými zástupci žáka k dohodě o náhradě škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.
- Žák, který se takto provinil bude potrestán kárným opatřením v souladu se Školním řádem.

Všechny výše uvedené postupy jsou v souladu s Metodickým pokynem MŠMT ČR č.j. : 20 006/2007 – 51